

PM 2018: RI (Dnr 106-1497/2017)

Etiska riktlinjer för samarbeten

Skrivelse från Lotta Edholm (L) och Anna König Jerlmyr (M)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Anna König Jerlmyr (M) och Lotta Edholm (L) anför i en skrivelse till kommunstyrelsen att Stockholm Business Region AB (SBR) har ingått ett nära samarbete med investeringsfonden ADIA som är helägt av staten Abu Dhabi och ställer frågor hur detta samarbete förhåller sig till stadens policy om Corporate Social Responsibility (CSR). I skrivelsen anføres att det behövs etiska riktlinjer för vilka Stockholms stad samarbetar med.

Skrivelsen har även undertecknats av ersättaren Karin Ernlund (C).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB som i sin tur remitterat skrivelsen till dotterbolaget Stockholm Business Region AB.

Stadsledningskontoret anser att det är tydligt för stadens nämnder och bolagsstyrelser vilka mål och riktlinjer som gäller för att dessa ska bedriva sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med demokratiskt hållbara mål och demokratiska värderingar. Det är av vikt att samtliga bolagsstyrelser, och SBR med utgångspunkt i sina många internationella kontakter, kontinuerligt ser över sina samarbeten och gemensamma aktiviteter så att de är i överensstämmelse med de mål som beslutats av kom-munfullmäktige.

Stockholms Stadshus AB konstaterar att det inte strider mot SBR:s CSR-strategi att låta en utländsk fastighetsägare vara med och marknadsföra regionen gentemot andra tilltänkta internationella aktörer, men att det finns ett behov av att se över framtida samarbetsytor och gemensamma aktiviteter. Frågan om begränsningar avseende vilka företag som kan vara aktuella för ett fortsatt samarbete kan komma att belysas då partnerskapet går ut.

Mina synpunkter

En central utgångspunkt för Stockholms stads verksamheter är att de ska bedrivas på ett sådant sätt att de är förenliga med stadens vision och bidra till ett demokratiskt hållbart samhälle. Utöver detta ska stadens bolag följa de strategier för Corporate Social Responsibility som tagits fram som ett svar på ett koncerngemensamt uppdrag i och med denna majoritets första budget.

Jag delar stadsledningskontorets uppfattning om att det inte finns behov att ta fram ytterligare riktlinjer i syfte att stärka stadens arbete när det gäller demokratiska värderingar. Däremot är det viktigt att stadens bolag och förvaltningar kontinuerligt ser över och utvärderar sin verksamhet utifrån de målsättningar som kommunfullmäktige fastslagit. Detta är inte minst viktigt för de verksamheter som deltar i internationella samarbeten.

Utöver detta hänvisas till vad som framförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelsen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 24 januari 2018

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Skrivelsen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarråds förslag avslås.
2. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att ta fram etiska riktlinjer.
3. Därutöver anfördes följande.

Svaret från majoriteten på vår skrivelse om att staden borde ta fram etiska riktlinjer för samarbeten med externa företag är högst otillfredsställande. Samtidigt som Karin Wanngård (S) svarar att det inte finns behov för att ta fram etiska riktlinjer för staden så poängteras det att det är viktigt att stadens verksamheter och bolag ”kontinuerligt ser över och utvärderar sin verksamhet utifrån de målsättningar som kommunfullmäktige fastslagit”. Dessa målsättningar ska bidra till ett ”demokratiskt hållbart samhälle”.

Den CSR-policy som SBR tagit fram innehåller dock ingenting om de demokratiska värderingarna hos externa samarbetspartners. Vad anser Karin Wanngård att verksamheterna och bolagen ska utvärdera sin verksamhet utifrån då det inte finns några riktlinjer för externa samarbeten med företag eller organisationer utifrån demokratiska värderingar? Den enda slutsatsen som kan dras är att det för majoriteten är acceptabelt med nära samarbeten med företag som i själva verket styrs direkt av diktatorer.

SBR menar i sitt remissvar att det vore ogenomförbart att göra en politisk bedömning av alla utlandsägda och svenska bolag och dess ägare. Nu ingår det inte mer än 30 företag i det

nära samarbete som SBR valt att inkludera ADIA i, ett bolag som styrs direkt av regimen i Abu Dhabi. För övrigt är det otänkbart att SBR inte kände till ADIA:s ägarförhållanden då det är allmänt känt som helt statsägt av en stat som inte är demokratisk. Det förefaller som att SBR, där Socialdemokraterna innehar ordförandeposten, och stadens socialdemokratiska ledning både kände till och accepterade detta samarbete.

Stadens demokratiska värderingar kan inte bara gälla inom stadens verksamheter, utan måste givetvis också gälla för vilka samarbetspartners staden väljer. För att undvika att liknande samarbeten ingås i framtiden bör staden ta fram etiska riktlinjer för externa samarbeten. Att stadens samarbetspartners respekterar demokratiska värderingar måste givetvis vara ett grundläggande kriterium.

Remissammanställning

Ärendet

Anna König Jerlmyr (M) och Lotta Edholm (L) anför i en skrivelse till kommunstyrelsen att SBR har ingått ett nära samarbete med investeringsfonden ADIA som är helägt av staten Abu Dhabi samt ställer frågor om hur detta samarbete förhåller sig till stadens policy om CSR. I skrivelsen anføres att det behövs etiska riktlinjer för vilka Stockholms stad samarbetar med samt följande frågor.

- Har SBR följt stadens CSR-policy?
- På vilket sätt bör CSR-policyn ändras för att förhindra att bolag som representerar dylika antidemokratiska värderingar tas in som samarbetspartners?
- Kommer majoriteten ta fram övergripande etiska riktlinjer för staden så att nämnderna och bolagen inte kan välja samarbetspartners som representerar antidemokratiska värderingar?
- Finns det andra samarbeten, inom SBR, eller något annat av stadens bolag där bolaget som staden samarbetar med representerar dylika värderingar?
- Kommer staden avbryta samarbete med ADIA?

Skrivelsen har även undertecknats av ersättaren Karin Emlund (C).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB som i sin tur remitterat skrivelsen till dotterbolaget Stockholm Business Region AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 januari 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads har ett väl utvecklat system för styrning och uppföljning. Det omfattar bland annat fyra övergripande inriktningsmål samt mål för verksamhetsområden med utgångspunkt i den långsiktiga visionen om ett Stockholm för alla.

Kommunfullmäktiges styrning anger en tydlig riktning för nämnderna och bolagsstyrelsernas arbete. En viktig och central utgångspunkt är att alla verksamheter ska bidra till ett demokratiskt hållbart Stockholm som också säkerställer respekten för mänskliga rättigheter och tar ansvar för de internationella överenskommelser som Sverige har förbundet sig till.

Av Stockholms stads budget för 2018 framgår därutöver att Stockholms Stadshus AB inom koncernen ska arbeta utifrån framtagna strategier för Corporate Social Responsibility (CSR) för att ytterligare fokusera verksamheten mot ökad social hållbarhet. CSR-strategierna ska konkretiseras genom aktiviteter i bolagens affärsplaner.

Stadsledningskontoret anser att det är tydligt för stadens nämnder och bolagsstyrelser vilka mål och riktlinjer som gäller för att dessa ska bedriva sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med demokratiskt hållbara mål och demokratiska värderingar. Kontoret anser därför inte att det finns behov av att ta fram ytterligare riktlinjer för stadens verksamheter avseende exempelvis etiska värderingar för bolagsstyrelsernas arbete eller att föreslå en förändring i arbetet med CSR. Det är dock av vikt att samtliga bolagsstyrelser, och SBR med

utgångspunkt i sina många internationella kontakter, kontinuerligt ser över sina samarbeten och gemensamma aktiviteter så att de är i överensstämmelse med de mål som beslutats av kommunfullmäktige.

Kontoret hänvisar därutöver till vad som framgår av det svar som Stockholms Stadshus AB har lämnat.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser skrivelsen besvarad med vad som anförts i tjänsteutlåtandet.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 14 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Underremiss

Stockholm Business Region AB:s (SBR) remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Sverige har sedan ca 150 år varit en varm förespråkare av frihandel vilket måste sägas ha gynnat landets utveckling från ett av Europas fattigaste länder till ett av de rikaste. Frihandelspolitiken har förutom export inneburit att vi har välkomnat utländska företagsetableringar och investeringar. De enda begränsningarna har varit när FN eller EU beslutat om ekonomiska sanktioner. Särskilda regler har dock omgett vapenhandel men i övrigt har inte Sverige haft synpunkter på vilka länder som investerar i Sverige eller som har handelsutbyte med Sverige.

Detta är utgångspunkten för Stockholm Business Regions uppdrag när det gäller att marknadsföra Stockholmsregionens attraktionskraft gentemot utländska besökare och investerare, göra det lättare att starta, etablera och driva företag i Stockholm samt ge kostnadsfritt stöd till bolag som söker etablering i Stockholmsregionen under varumärket Stockholm - The Capital of Scandinavia. De utrikespolitiska värderingarna står således regering och riksdag för och inte enskilda kommuner.

Det finns ingen gemensam stadsövergripande CSR-strategi (Corporate Social Responsibility) för Stockholms stad. Stockholms Stadshus ABs dotterbolag har däremot verksamhetsspecifika CSR-strategier.

För att utveckla bolagens sociala hållbarhetsarbete fick stadens bolag i budgeten för 2015 i uppdrag att ta fram en s.k. CSR-strategi. CSR innebär ett företags ansvarstagande i relation till hur företaget påverkar samhället ur tre perspektiv: ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Under 2015 påbörjades arbetet genom att Svenska Bostäder, Familjebostäder och Stockholmshem gemensamt och i samråd med Stockholms Stadshus AB arbetade fram en gemensam CSR-strategi.

Omfattningen i strategin avgränsas till att fokusera på socialt hållbar utveckling. Arbeta med en klimatsmart hållbar utveckling faller inom ramen för Stockholms stad miljöprogram samt för att säkerställa ekonomisk hållbar utveckling finns inom kommunkoncernen redan väl inarbetade modeller.

Modellen för CSR-strategin skulle därefter kunna användas av alla bolagen inom koncernen Stockholms Stadshus AB, men varje bolag måste utifrån modellen utarbeta sin egen verksamhetsspecifika strategi.

Stockholm Business Region arbetade därefter fram bolagets verksamhetsspecifika CSR-strategi i samråd med Stockholms Stadshus AB och styrelsen antog denna vid mötet den 20 september 2016.

I bolagets beslutade CSR-strategi framgår att dialogen och samarbetet med näringslivet ska fortsätta utvecklas i syfte att tillvarata näringslivets engagemang och behov, skapa delaktighet i stadens utveckling, samhörighet och ett ökat samhällsengagemang. Samarbeten med näringslivet ska vidareutvecklas för genomförande av satsningar avseende social hållbarhet. Stockholm Business Region vill samtidigt poängtera att bolagets CSR-arbete

endast sträcker sig till det arbete som sker inom bolagets uppdrag således kan vi inte kontrollera vad olika andra företag har för egna CSR-policies. I bolagets marknadsföringsuppdrag använder vi dock alltid en värderingsstyrd kommunikation som står i stark samklang med de av kommunfullmäktige beslutade målen. Uppdraget är att samarbeta med det befintliga näringslivet i regionen vilket innefattar många utlandsägda företag från många olika länder med mycket skiftande samhällssystem. Därtill kommer att många svenska börsnoterade företag har en mängd utländska aktieägare. Att lägga resurser för att utreda och kontrollera alla dessa och göra en politisk bedömning av alla utlandsägda och svenska bolag med utländska aktieägare bedöms som ogenomförbart. Det är dessutom mycket vanligt att olika typer av statligt ägande är inblandat i stora företag precis som svenska staten är ägare av flera stora företag aktiva utanför Sveriges gränser.

Avseende rubricerad skrivelse vill Stockholm Business Region framför att bolaget i nuvarande form har samordnat Stockholms stads närvaro på fastighetsmässan MIPIM (Le marché international des professionnels de l'immobilier) i Cannes sedan många år. Närvaron sker i samarbete med kommuner i partnerskapet Stockholm Business Alliance och en mängd olika privata aktörer inom bygg- och fastighetsbranschen, för närvarande 30 olika företag. Sedan start har samarbetet byggt på ett brett partnerskap med den gemensamma nämnaren att partnerföretagen är aktörer inom fastighetsbranschen samt har verksamheter i Stockholmsregionen. Bolaget har inte begränsat partnerskapet till enbart fastighetsägare. Det är således öppet för byggbolag, fastighetsutvecklare, fastighetsinvestorare, arkitektkontor, intresseföreningar, transaktionsföretag med flera. Företag som inte finns på den svenska marknaden eller företag som inte önskar marknadsföra regionen i enlighet med gällande avtal har inte möjlighet att delta i partnerskapet, och torde heller inte önska göra det. Denna bredd har varit en styrka i utvecklingen av Stockholmsregionen och en viktig del i att skapa en ömsesidig förståelse mellan fastighetsbranschen och närvarande kommuner. Det nuvarande avtalet gäller för tidsperioden 2016 – 2018 och avser förutom medverkan på MIPIM ett deltagande för de som önskar på några andra mässor. De privata aktörerna betalar 200 000 sek var årligen för att vara med och marknadsföra Stockholm för internationella investorer. Stordelen av pengarna för monter, reklam, aktiviteter kommer således från våra privata partners.

På MIPIM anordnas ett särskilt investerarmöte varje år av Stockholm Business Region och vid detta tillfälle är det synnerligen lämpligt att låta en internationell investerare berätta om vad de gör i Stockholm. 2016 fick bland annat BNP Paribas Real Estate möjligheten att beskriva varför Stockholm är en intressant plats för investorer och 2017 bad bolaget en representant för ADIA att medverka på scenen.

När det gäller fastighetsbolaget ADIA köpte de för tio år sedan en större del av kvarteret Sperlingens Backe vilket innehåller Sturegallerian. Detta gjorde dem till en viktig aktör på den stockholmska fastighetsscenen. De kontaktade Stockholm Business Region och frågade om de kunde vara partner och marknadsföra Stockholmsregionen internationellt på samma villkor som övriga partners. Det är självfallet bra om utländska aktörer är villiga att vara med om att locka fler utländska investorer till Stockholm. Det strider inte mot bolagets CSR-policy att låta en utländsk fastighetsägare vara med och marknadsföra regionen gentemot andra tilltänkta internationella aktörer. ADIA har förbundit sig att vara partner även under 2018 på samma sätt är staden bunden av detta avtal. Bolaget ser inget skäl att omförhandla detta avtal då det ändå löper under 2018.

I samband med att det treåriga partnerskapsavtalet går ut under 2018 avser bolaget föreslå en revidering av fastighetspartnerskapet. Detta då fler arenor har uppkommit och en förändrad syn på fastighetsmässor skett över tid. Det finns således ett behov av att se över framtida samarbetsytor och gemensamma aktiviteter. Frågan om begränsningar avseende vilka företag som kan vara aktuella för ett fortsatt samarbete kan också komma att beläggas. Eventuella förändringar kommer att ske i samverkan med våra kommunala partners inom Stockholm Business Alliance samt utifrån löpande diskussioner med fastighetspartners.

Det är även viktigt att poängtera att partnerskapet ska vara öppet och transparent, med

grundsynen att Stockholm ska vara en av Europas mest öppna och kreativa städer. Stockholm Business Region eller någon annan del av samarbetet bör därför så långt som möjligt undvika att hindra enskilda aktörer från att närvara på grund av meningsskiljaktigheter om hur olika delar av Stockholmsregionen bör utvecklas.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen besvarar frågorna nedan och hänvisar i övrigt till SBR:s underremissvar.

- Har SBR följt stadens CSR-policy?

CSR (Corporate Social Responsibility) avser ett företags ansvarstagande i relation till hur det påverkar samhället, ett företags samhällsansvar. Liksom SBR konstaterar har staden ingen gemensam CSR-strategi. Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag har däremot utifrån ett gemensamt ramverk tagit fram verksamhets-specifika CSR-strategier efter ett uppdrag i budget 2015. I uppdraget framgick att Stockholms Stadshus AB och dotterbolagen ska utarbeta en CSR-strategi för hur de i verksamheten och vid investeringar kan bidra till en positiv samhällsutveckling och en sammanhållen stad. Detta ska bl.a. syfta till att minska arbetslösheten i grupper långt ifrån arbetsmarknaden, skapa social sammanhållning och bidra till lokalsamhället. Strategin ska implementeras i bolagen och formuleras som krav i upphandlingar.

En CSR-strategi tydliggör hur företaget definierar och tar sitt samhällsansvar i syfte att värna en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling. Dotterbolagens framtagna strategier är dock avgränsade till att fokusera på socialt hållbar utveckling. Arbete med en miljömässigt hållbar utveckling faller inom ramen för Stockholms stads miljöprogram och för att säkerställa ekonomisk hållbar utveckling finns inom kommunkoncernen redan väl inarbetade modeller.

SBR arbetar utifrån bolagets framtagna verksamhets-specifika CSR-strategi som är indelat i de tre perspektiven SBR och staden, SBR och näringslivet och SBR och medarbetaren.

- På vilket sätt bör CSR-policyn ändras för att förhindra att bolag som representerar dylika antidemokratiska värderingar tas in som samarbetspartners?

Det strider inte mot SBR:s CSR-strategi att låta en utländsk fastighetsägare vara med och marknadsföra regionen gentemot andra tilltänkta internationella aktörer. Det finns däremot ett behov av att se över framtida samarbetsytter och gemensamma aktiviteter. Frågan om begränsningar avseende vilka företag som kan vara aktuella för ett fortsatt samarbete kan komma att belysas då partnerskapet går ut. Huruvida detta bäst hanteras i CSR-strategin, som främst har fokus på lokalsamhället, eller i andra styrdokument och partnerskapsbeskrivningar är något för SBR att ställning till.

- Kommer majoriteten ta fram övergripande etiska riktlinjer för staden så att nämnderna och bolagen inte kan välja samarbetspartners som representerar antidemokratiska värderingar?

Koncernledningen avstår att svara på denna fråga då den är riktad till majoriteten i staden. Koncernledningen vill dock framhålla att staden redan idag har ett stort antal styrdokument som verksamheterna måste förhålla sig till. Koncernledningen anser att det är av yttersta vikt att begränsa framtagandet av program eftersom mängden dels försvårar styrning och uppföljning av verksamheterna, dels försvårar för verksamheterna att framgångsrikt kunna prioritera och hantera mängden av styrsignaler. Koncernledningen anser att ett mer framgångsrikt sätt, både utifrån styrnings- som verksamhetsperspektiv, kan vara att utveckla budgeten för Stockholms stad för att få fram de mål och ramar som verksamheterna ska förhålla sig till.

- Finns det andra samarbeten, inom SBR, eller något annat av stadens bolag, där bolaget som staden samarbetet med representerar dylika värderingar?

Att lägga resurser för att utreda och kontrollera alla samarbetspartners och göra en bedömning av alla utlandsägda och svenska bolag med utländska aktieägare bedöms som mycket resurskrävande av SBR och av koncernledningen. Det är dessutom mycket vanligt

att olika typer av statligt ägande är inblandat i stora företag precis som svenska staten är ägare av flera stora företag aktiva utanför Sveriges gränser. Detta är dock ett område som koncernledningen gärna diskuterar vidare för att se hur man gemensamt inom staden kan finna fungerande arbetssätt som ger avsedd effekt.

- Kommer staden avbryta samarbetet med ADIA?

ADIA har förbundit sig att vara partner även under 2018 på samma sätt är staden bunden av detta avtal. I samband med att det treåriga partnerskapsavtalet går ut under 2018 avser SBR föreslå en revidering av fastighetspartnerskapet och frågan om begränsningar avseende vilka företag som kan vara aktuella för ett fortsatt samarbete kan också komma att belysas.

Skrivelsen av Lotta Edholm (L) m.fl. anses därmed vara besvarad.